

Nr 154.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1928 kl. 12 m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar
angående anslag till anskaffning av flygmateriel
m. m.*

(1:a avd.)

1:o) Uti den till riksdagen avlåtna den 4 januari 1928 dagtecknade propositionen angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 157 av det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att öka ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel, nu 1,342,200 kronor, med 596,800 kronor till 1,939,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 281—284 av åberopade statsrådsprotokollet.

I den till 1925 års riksdag avlåtna propositionen angående försvarsväsendets ordnande beräknades anslaget till flygmateriel efter genomförd organisation av flygvapnet sålunda:

För underhåll av materiel i bruk, 25 % av det beräknade värdet av denna materiel kronor 5,400,000: —	kronor 1,350,000: —
För underhåll av materiel i förråd, 2 % av det beräknade värdet av denna materiel kronor 12,600,000: —	» 250,000: —
För underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar	» 55,000: —
För transporter och oförutsedda utgifter, 10 % av förestående summor	» 165,000: —
För fullständiga haverier	» 400,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 2,220,000: —

För budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 har ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel upptagits med 1,342,200 kronor.

Kungl. Maj:ts nu ifrågasvarande anslagsäskande grundar sig på följande beräkning av utgifterna under förevarande anslag för nästkommande budgetår.

För underhåll av flygmateriel (i bruk och i förråd).....	kronor 1,025,000: —
» underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar	» 38,500: —
» transporter och oförutsedda utgifter.....	» 106,350: —
» avlöningar till ritbiträden.....	» 14,000: —
» fullständiga haverier.....	» 755,400: —
	<hr/>
	Summa kronor 1,939,250: —

eller i avrundat tal 1,939,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, hemställer,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel, nu 1,342,200 kronor, med 596,800 kronor till 1,939,000 kronor.

Engångs-
kostnader för
anskaffning
av flygmateriel
m. m.

2:o Kungl. Maj:t har i förenämnda proposition föreslagit riksdagen (punkt 158 av statsrådsprotokollet) att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlätas till riksdagen, tillsvidare till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1928—1929 beräkna ett extra reservationsanslag av 2,100,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en den 13 april 1928 dagtecknad proposition (nr 246), under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att

dels till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. å riksstaten för budgetåret 1928—1929 under fjärde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag å 2,340,000 kronor,

dels för understöd åt visst industriföretag vid upptagande av inhemsk flygmotortillverkning å riksstaten för budgetåret 1928—1929 bland utgifter för kapitalökning under titeln »Låneunderstöd» anvisa ett reservationsanslag å 600,000 kronor att täckas av lånemedel,

dels ock, vid bifall till sistnämnda hemställan, höja den i förslaget till riksstat för budgetåret 1928—1929 upptagna inkomsttiteln »Övriga tillfälliga lånemedel» med 600,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Motioner.

Vidare har uti två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. B. Johansson* i Fredrikslund *m. fl.*, nr 83, och den andra inom andra kammaren av herr *O. E. F. Järte* *m. fl.*, nr 228, hemställts, att riksdagen måtte dels för budgetåret 1928—1929, utöver vad Kungl. Maj:t för engångskostnader för flygmateriel, byggnader m. m. äskat, ytterligare anvisa ett extra reservationsanslag av kronor 900,000, dels för igångsättande av inhemsk flygmotortillverkning jämväl för samma budgetår anvisa särskilda medel.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Kungl.
Maj:ts
förslag.

Departementschefen har i förevarande proposition nr 246 inledningsvis anfört följande.

»Vid anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 4 januari 1928 av frågan om regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1928—1929 erinrade jag om att enligt den plan för flygvapnets uppsättning, som framlagts för 1925 års riksdag, under femårsperioden $\frac{1}{7}$ 1926— $\frac{30}{6}$ 1931 skulle för bestridande av engångskostnader för anskaffning av flyg-

materiel m. m. utgå en summa av 9,000,000 kronor, varav för budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 anvisats sammanlagt 3,800,000 kronor. Jag yttrade vidare, att medel för här avsett ändamål äskats av flygstyrelsen även för nästkommande budgetår, samt att flygstyrelsen därjämte, efter verkställd utredning, framlagt förslag rörande igångsättande inom landet av flygmotortillverkning ävensom hemställt om anvisande av medel för bestridande av härmed förenade engångskostnader. Sistnämnda fråga befunne sig ännu icke i det skick, att den kunde underställas Kungl. Maj:ts prövning, men vore det min avsikt att längre fram under riksdagen föreslå avlåtande av proposition i ämnet. I avbidan på en sådan framställning till riksdagen borde uti riksstatsförslaget för budgetåret 1928—1929 under fjärde huvudtiteln beräknas ett för bestridande av här ifrågavarande engångskostnader av olika slag avsett gemensamt belopp å 2,100,000 kronor. Det syntes mig i detta sammanhang böra omnämnas, att, utöver det för igångsättande av inhemsk flygmotortillverkning erforderliga anslaget under fjärde huvudtiteln, visst belopp kunde komma att behöva för samma ändamål anvisas såsom låneunderstöd under utgifter för kapitalökning.

I enlighet med min hemställan föreslog Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under fjärde huvudtiteln, punkten 158, riksdagen att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att till riksdagen avlätas, tillsvidare till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1928—1929 beräkna ett extra reservationsanslag av 2,100,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till Kungl. Maj:ts prövning upptaga nyssberörda frågor.

Uti en vid 1927 års riksdag i första kammaren väckt motion (nr 89) hemställdes, att riksdagen måtte för budgetåret 1927—1928 ställa ett extra reservationsanslag av 2,100,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av engångskostnader för igångsättande av flygmotortillverkning inom landet och för tillverkning av en första mindre serie motorer.

Med anledning härav anförde riksdagen i skrivelse den 2 april 1927, nr 4 A, att riksdagen delade motionärernas uppfattning om den synnerliga vikten av att tillverkning av för flygvapnet avsedda motorer igångsattes inom landet. För riksdagen tillgängliga uppgifter syntes giva vid handen, att upptagandet av en dylik tillverkning genom statens försorg skulle komma att ställa sig mycket förmånligt i ekonomiskt hänseende. Då det emellertid här gällde en fråga av betydande ekonomisk räckvidd, hade riksdagen icke velat allenast i anledning av enskilda motionärers framställning besluta vidtagande av åtgärder i antydd riktning. Enligt riksdagens mening vore dock detta spörsmål av så stor betydelse, att riksdagen ansett sig böra hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning därav.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 22 april 1927 anbefallt flygstyrelsen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda, har flygstyrelsen låtit genom en särskild kommitté utreda frågans tekniska och ekonomiska sidor samt med skrivelse den 31 augusti 1927 till Kungl. Maj:t överlämnat ett av denna kommitté i ämnet avgivet utlåtande.»

Sedan departementschefen härefter redogjort för flygstyrelsens utredning och förslag i ämnet samt myndigheternas och särskilt tillkallade sakkunnigas häröver avgivna yttranden ävensom för flygstyrelsens förslag beträffande medelsbehovet under nästkommande budgetår för övriga engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., har departementschefen för egen del anfört följande.

»Ur försvarsberedskapssynpunkt är det av stor vikt, att åtgärder med det snaraste vidtagas för igångsättande av flygmotortillverkning inom landet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har flygstyrelsen avgivit alternativa förslag rörande ordnandet av en dylik tillverkning vid enskilt industriföretag och vid en för ändamålet uppförd staten tillhörig verkstad. Efter övervägande av olika på frågan inverkan omständigheter har jag i likhet med såväl ingenjörsvetenskapsakademien som de i ärendet tillkallade sakkunniga funnit mig böra förorda det förstnämnda alternativet.

Flygstyrelsens förslag beträffande alternativet enskild tillverkning innebär, att staten skulle förvärva tillverkningsrätten med avseende å flygmotorer av en för våra förhållanden lämpad typ, samt att med ett svenskt industriföretag, som ägde speciella förutsättningar för ifrågavarande fabrikation, skulle träffas avtal om en årlig tillverkning för statens räkning av visst antal motorer under en tid av tio år. Till företaget i fråga skulle för bestridande av de utav tillverkningens igångsättande föranledda kostnaderna utlämnas ett statslån å 600,000 kronor, avsett att amorteras under loppet av tio år med visst belopp per levererad motor. Vidare skulle medel nu anvisas för gäldande av, förutom grundavgiften för licens å tillverkningen, royalté och inköpspris för en första serie motorer. De med den fortsatta anskaffningen av motorer förenade kostnaderna avses att utgå av flygvapnets ordinarie materielanslag.

Ingenjörsvetenskapsakademien har föreslagit, att medel därjämte måtte anvisas till inköp för statens räkning av modeller, gigger, provrumsanläggning m. m., och skulle under sådan förutsättning lånesumman kunna begränsas till lägre belopp än det av flygstyrelsen angivna.

För att kunna öva erforderligt inflytande över tillverkningen bör staten själv förvärva och innehava licensrättigheten. Däremot anser jag det icke vara ur synpunkten av tillverkningens kontrollerande nödvändigt, att, såsom av ingenjörsvetenskapsakademien ifrågasatts, staten är ägare till de för fabrikationen behövlige modeller, gigger m. m.

Vad angår det enligt flygstyrelsens förslag såsom lån till vederbörande industriföretag avsedda beloppet, 600,000 kronor, synes detsamma böra i riksstaten för nästkommande budgetår upptagas bland utgifter för kapitalökning under titeln »Låneunderstöd», att utgå av tillfälliga lånemedel. Å lånet synes böra erläggas fem procent ränta, vilken liksom avbetalningarna å lånesumman torde böra täckas genom avdrag å det kontrakterade priset för de levererade motorerna. Mot ränte- och kapitalinbetalningarna svarande belopp böra sedermera av flygstyrelsen successive inlevereras till riksgäldskontoret. För lånet bör avlämnas särskild skuldförbindelse och ställas säkerhet, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Kostnaderna för gäldandet av grundavgiften för tillverkningslicensen ävensom för en första serie motorer torde böra bestridas av anslag under fjärde huvudtiteln. Enligt de sakkunnigas med ledning av nyligen infortrade preliminära anbud verkställda beräkningar, mot vilka jag icke funnit anledning till någon erinran, skulle här ifrågavarande utgifter belöpa sig till sammanlagt i runt tal 1,100,000 kronor.

Förutsättningen för den sålunda förordade anordningens genomförande bör självfallet vara, att i avtalet, som ju för en lång tid framåt skulle binda staten vid mottagande av leveranser, inrymmas bestämmelser, vilka trygga staten mot oskäligt höga merkostnader, för den händelse framdeles på grund av teknikens framsteg eller dylikt ändringar i avseende å motortypen befinnas påkallade.

I den plan rörande flygvapnets uppsättning, som framlades för 1925 års riksdag, upptogs, såsom förut nämnts, för bestridande av engångskostnader

för anskaffning av flygmateriel m. m. en summa av 9,000,000 kronor, att utgå under den femårsperiod, varunder flygvapnet avsetts att utbyggas till fullt genomförd organisation. Av denna summa beräknades komma att anvisas:

för budgetåret 1926—1927	kronor 2,600,000:—
» » 1927—1928	» 2,400,000:—
» » 1928—1929	» 1,800,000:—
» » 1929—1930	» 1,200,000:—
» » 1930—1931	» 1,000,000:—

Med hänsyn till angelägenheten av att, utan något mera betydande överskridande av den beräknade totalsumman av utgifterna för flygvapnet, tillgodose vissa extra medelsbehov, vilka icke beaktats vid uppgörandet av de för 1925 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna, har medelsanvisningen för bestridande av nyssberörda engångskostnader för budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 begränsats till respektive 1,800,000 och 2,000,000 kronor eller till sammanlagt 3,800,000 kronor. Av den ursprungligen beräknade summan, 9,000,000 kronor, återstår således att anvisa ett belopp av 5,200,000 kronor. Härtill skulle nu komma ovannämnda belopp av 1,100,000 kronor för gäldande av kostnader för den inhemska flygmotortillverkningens igångsättande — vilka utgifter ju även äro att betrakta såsom engångskostnader för anskaffning av flygmateriel — vadan engångskostnaderna för den återstående delen av uppsättningsperioden skulle utgöra sammanlagt 6,300,000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att flygstyrelsens förut omnämnda äskande för nästa budgetår av ett engångskostnadsanslag å icke mindre än 3,675,000 kronor, utgifterna för flygmotortillverkningens igångsättande dock däri icke inbegripna, grundar sig på en totalkostnad för hela uppsättningsperioden, som väsentligt överskrider ramen av 1925 års beräkningar. Till den sålunda ifrågasatta utökningen av kostnadsramen är jag icke beredd att taga ståndpunkt, innan ytterligare utredning i ämnet blivit verkställd.

I årets statsverksproposition har, såsom redan inledningsvis omnämnts, för budgetåret 1928—1929 beräknats ett belopp av 2,100,000 kronor för engångskostnader av här ifrågavarande olika slag. Därest för flygmotortillverkningens upptagande disponeras 1,100,000 kronor, återstår av den beräknade summan ett belopp av 1,000,000 kronor till bestridande av övriga hithörande engångskostnader. Då det emellertid är ovisst, huruvida motortillverkningen kan komma i gång så tidigt, att hela det för ändamålet beräknade anslagsbeloppet, 1,100,000 kronor, behöver tagas i anspråk härför redan under nästkommande budgetår, synes det lämpligt, att de för olika slag av engångskostnader avsedda medlen å riksstaten sammanföras under ett anslag, samt att det får ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av flygstyrelsen besluta om de närmare grunderna för dispositionen av detta anslag. Skulle det visa sig, att något avtal med enskilt industriföretag rörande inhemska motortillverkning icke kan under nästa budgetår komma till stånd på för staten godtagbara villkor, torde hela det för ändamålet beräknade anslagsbeloppet få disponeras för anskaffning av flygmateriel enligt den ursprungliga, för 1925 års riksdag framlagda planen.

Efter det anslagsbehovet preliminärt beräknades i statsverkspropositionen, har, såsom av det föregående framgått, från flygstyrelsens sida framställts förslag om anvisande av 383,700 kronor för nu befintliga och under anskaffning varande flygplans förseende med stabiliseringsanordningar. Med hänsyn till vad flygstyrelsen anfört rörande betydelsen av, att flygplanen utrustas

med dylika anordningar, har jag funnit mig böra i så måtto biträda ämbetsverkets berörda framställning, att jag tillstyrker anvisande å nästa budgetårs stat av 240,000 kronor för ändamålet i fråga. Beloppet torde böra upptagas under anslaget till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., vilket anslag sålunda skulle ökas till 2,340,000 kronor. Till följd därav, att visst i årets statsverksproposition under fjärde huvudtiteln beräknat anslag sedermera icke blivit äskat för budgetåret 1928—1929, kan här ifrågavarande anslagsökning ske utan överskridande av den i statsverkspropositionen för fjärde huvudtiteln angivna slutsumman.»

Utskottets
yttrande.

De skäl, som av de sakkunniga och departementschefen anförts för ordnandet av inhemsk flygmotortillverkning med anlitande av den privata industrien, synas utskottet tala för att denna tillverkning ordnas i huvudsak enligt de sålunda angivna grunderna. Utskottet har ej heller ansett sig böra framställa någon erinran mot de kostnadsberäkningar, som blivit uppgjorda för flygmotortillverkningens anordnande på angivet sätt.

Vad beträffar de belopp, som av Kungl. Maj:t under förevarande anslag beräknats för engångskostnader i övrigt för flygvapnet, tillhoppa 1,240,000 kronor, har utskottet ansett sig böra tillstyrka anvisande av nämnda summa för budgetåret 1928—1929. De motionsvis framställda yrkandena om beviljande för nämnda budgetår av ytterligare medel till dylika engångskostnader kan utskottet däremot icke tillstyrka. Erinras må nämligen om att det i 1925 års plan för flygvapnets organisation upptagna engångsbeloppet för budgetåret 1928—1929 utgör endast 1,800,000 kronor, medan däremot utskottet nu tillstyrker beviljande av 2,340,000 kronor för samma budgetår, vartill kommer ett lånemedelsanslag å 600,000 kronor. Något förslag om beviljande av ytterligare medel för kommande budgetår anser sig utskottet alltså icke kunna framställa, särskilt med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden. Utskottet finner sig alltså böra avstyrka de väckta motionerna, i vad de avse beviljande av medel till engångskostnader för flygvapnet utöver vad som innefattas i Kungl. Maj:ts förslag.

Med anledning av vad departementschefen anført rörande anvisningarna under budgetåren 1926—1931 av medel till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel, har utskottet velat uttala, att utskottet icke för närvarande ansett sig böra fatta ståndpunkt till frågan om de medel, som kunna anses erforderliga för anskaffning av flygmateriel, och vad som ytterligare kan behöva under återstående del av nämnda tidsperiod anvisas för detta ändamål.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen må

a) för understöd åt visst industriföretag vid upptagande av inhemsk flygmotortillverkning å riksstaten för budgetåret 1928—1929 bland utgifter för kapitalökning under titeln »Låneunderstöd» anvisa ett reservationsanslag å 600,000 kronor,

b) till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.* å riksstaten för budgetåret 1928—1929 under fjärde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag å 2,340,000 kronor,

II) att förenämnda av herrar Johansson i Fredrikslund m. fl. samt Järte m. fl. väckta motioner (I: 83 och II: 228), i vad dessa icke kunna anses besvarade genom vad utskottet här ovan anfört och hemställt, icke må av riksdagen bifallas.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag ifråga om täckning av anslaget till låneunderstöd samt höjning av inkomstiteln »övriga tillfälliga lånemedel» kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande.

Stockholm den 22 maj 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 152.

Reservation:

vid *punkt 2* (engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.) av herrar *Asplund*, *Bergström* och *Pauli*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt utskottets mening måste det ur flera synpunkter anses vara till fördel för statsverket, att inhemsk flygmotortillverkning upptages vid flygvapnets egna verkstäder, varigenom flygvapnet icke behöver bliva beroende av den privata industrien i den utsträckning, som skulle bliva följden av ett bifall till Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag. De erfarenheter, som vinnas vid denna tillverkning, skulle härigenom komma staten tillgodo och kunna utnyttjas vid fortsatt tillverkning av såväl motorer som flygplan vid flygverkstäderna. Å andra sidan torde ett överlämnande av ifrågavarande motortillverkning åt den privata industrien komma att innebära, att det svenska flygvapnets verkstäder avhändas en möjlighet till vidgade erfarenhetsrön och därav beroende fortsatt utveckling.

Utskottet har därför ansett avgörande skäl tala för, att flygmotortillverkningen förläggas till flygvapnets verkstäder och där sker i samband med tillverkning av flygplan och annan för flygvapnet erforderlig materiel.

Av den verkställda utredningen i ärendet framgår även, att uppsättningskostnaderna, därest staten själv skulle bedriva denna tillverkning, icke kunna anses synnerligen höga, samt att de årliga kostnaderna under samma förutsättning bliva icke oväsentligt lägre än vid tillverkning med anlåtande av den privata industrien. Uppsättningskostnaderna vid statlig tillverkning torde böra beräknas till 1,100,000 kronor, vartill komma grundavgift för licens med 227,500 kronor och kostnader för viss kassation av materiel vid tillverknin-

gens igångsättande, approximativt för budgetåret 1928—1929 beräknade till 100,000 kronor. Ifrågavarande belopp, tillhopa 1,427,500 kronor, torde böra anvisas för budgetåret 1928—1929. Vid sådant förhållande erfordras däremot icke det av Kungl. Maj:t äskade lånemedelsanslaget å 600,000 kronor.

Mot vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om anvisande för budgetåret 1928—1929 av medel för engångskostnader i övrigt för anskaffning av flygmateriel har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Ifrågavarande anslag torde med hänsyn till vad sålunda anförts böra beräknas på följande sätt:

Uppsättningskostnader	1,100,000 kronor
Grundavgift för licens	227,500 »
Kostnader för viss kassation av materiel.....	100,000 »
Kostnader för stabiliseringsanordningar å flygplan	240,000 »
Engångskostnader i övrigt... ..	1,000,000 »

Summa 2,667,500 kronor.

Anslaget synes böra avrundas till 2,670,000 kronor.

Med anledning av vad departementschefen anført rörande anvisningarna under budgetåren 1926—1931 av medel till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel, har utskottet velat uttala, att utskottet icke för närvarande ansett sig böra fatta ståndpunkt till frågan om de medel, som kunna anses erforderliga för anskaffning av flygmateriel, och vad som ytterligare kan behöva under återstående del av nämnda tidsperiod anvisas för detta ändamål.

De motionsvis framställda yrkandena om anvisande för budgetåret 1928—1929 av ytterligare medel för engångskostnader för anskaffning av flygmateriel har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för budgetåret 1928—1929 bland utgifter för kapitalökning under titeln »Låneunderstöd» av ett reservationsanslag å 600,000 kronor att täckas av lånemedel för understödjande av visst industriföretag vid upptagande av inhemsk flygmotortillverkning;

b) till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.* å riksstaten för budgetåret 1928—1929 under fjärde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag å 2,670,000 kronor.»

II) att förenämnda av herrar Johansson i Fredrikslund m. fl. samt Järte m. fl. väckta motioner (I: 83 och II: 228), i vad desamma icke kunna anses besvarade genom vad utskottet här ovan hemställt, icke må av riksdagen bifallas.